

V tomto príspevku chceme poukázať na možnosti využitia modernej technológie satelitnej navigácie (GPS – určenie zemepisnej polohy pomocou satelitov) a geografických informačných systémov (GIS – počítačový program používaný v kartografii) pri výskume voľne žijúcej zveri. Doterajšie metódy a technické zariadenia pre terénnu prácu neumožňovali spracovanie výsledkov napr. zo stopovania s dostatočnou presnosťou a možnosťou ich kvalitného zobrazenia. Použitie uvedených metód prezentujeme na konkrétnom prípade prestopovania nočnej potulky vlka z oblasti Poľany.

Vlčí

cestopis

Dňa 4. februára 2005 sme ráno o 7.30 h pozorovali dospelého vlka v lokalite Rajčokové Trnavy (800 m n. m.) ako sa vracal z nočnej potulky v predhorí nazad do oblasti hlavného hrebeňa. Zbadali sme ho, keď vybehol z blízkosti krmidiel pre jeleniu zver na lesnú cestu, kde zastal, pozrel na nás a po chvíli pokračoval do vyššie položenej Macákovej doliny. Napriek asi 30 centimetrovej vrstve sypkého snehu boli podmienky na stopovanie dobré. Vzhľadom na čas a smer postupu vlka bolo zjavné, že sa vracal z nočného lovu na miesto denného odpočinku. Naskytla sa nám teda jedinečná príležitosť prestopovať jeho nočnú trasu, ktorú sme zobrazili na leteckej snímke – ortofotomape daného územia. Body č. 1 až 26 na zobrazenej trase vyjadrujú miesta určitej činnosti alebo výraznejšie zmeny smeru trasy. Bod č. 27 zobrazuje miesto, kde sa v roku 2004 našla vlkmi strhnutá jelenica.

ZAČIATOK CESTY

Dolu svahom proti smeru vlčej stopy sme začali postupovať z posledného bodu (č. 26) jeho trasy, kde sme ho pozorova-

li. Stopa prechádzala okrajom menšej lúčky popri drevosklade na Trnavách. V strede tejto lúčky sú umiestené spomínané krmidlá. Asi po 450 m nami sledovanú stopu prekrížovala ďalšia, smerujúca nadol, teda opačným smerom. Zistili sme, že táto stopa tiež vyššie prechádza cez drevosklad neďaleko miesta kde sme pozorovali vlka. Na základe toho sme predpokladali, že je to stopa, ktorou v noci vlk zostupoval dole do podhoria a vydali sme sa po nej.

Vlk zostupoval lesom po zasneženej lesnej ceste a neďaleko miesta preťatia stôp vyšiel na asfaltovú cestu z Bujačieho na Trnavy v mieste, kde sa na ňu pripája cesta od osady Jazovec (bod č. 4 alebo 24). Ďalej pokračoval po tejto ceste prehrnutej snežným pluhom smerom na Jazovec. Cesta prechádza cez väčšiu lúku nazývanú Suché Trnavy, na ktorej sú krmidlá pre zver. Vlk viackrát zastal, podišiel na okraj cesty a pozeral smerom na krmidlá. Za lúkami vchádza cesta do lesa a po 250 m vyúsťuje na otvorené priestranstvá pri osade Jazovec. V tomto úseku vlk stále neopúšťal cestu, ale opäť niekoľkokrát vyšiel na vyhrnutý sneh vedľa nej a pozeral smerom dole

do strmšej dolinky, kam sa nakoniec aj rozhodol ísť (bod č. 5). Asi 80 m od cesty veľkými skokmi vyrazil za zajacom. Útok trval len krátko, lebo asi po 30 m prešiel opäť do pomalého kroku. Vlk pokračoval po lesnej ceste nadol, pravou stranou dolinky tiahnucej sa bočným svahom Šiagiho vrchu dole k osade Sudová. Hneď vedľa tejto lesnej cesty sa nachádzal nezamrzajúci prameň (bod č. 6), v ktorého okolí bolo veľa čerstvých stôp zveri. Vlk ich síce ovoniaval, ale nič nenaznačovalo, že by tu zver stretol a preduril ju. Pokračoval pomaly dolinkou a často sa zastavoval, aby z okraja cesty kontroloval okolité porasty. Po 700 až 800 m sa dostával do blízkosti krmidiel pre jeleniu zver na lúčke Rúbanina. Ešte bol v lese (bod č. 7), keď sa rozbehol za tromi jelenmi ležiacimi na okraji porastu v blízkosti krmoviska.

Po zdvihnutí z ležiska sa dva jelene rozbegli do kopca a jeden do údolia. Vlk krátko prenasledoval dva jelene smerom do kopca, ale po 80 m beh spomalil a vrátil sa po svojej stope. Je možné, že asi 30 cm hlboký sypký sneh vlka značne znížhodňoval alebo išlo o testovanie kondície jeleňov. Po ďalších približne 300 m postupu smerom nadol náhle zastal. Asi za-

Ing. JOZEF BUČKO,
Národné lesnícke centrum
Zvolen – Ústav lesných zdrojov
a informatiky,
Ing. SLAVOMÍR FINDO, CSc.,
Národné lesnícke centrum
Zvolen – Lesnícky výskumný
ústav

čítal pach zveri alebo ju počul, lebo zahol o 90 stupňov dolava (bod č. 8), kde po 100 m prišiel na dva ležiace jelene (9). Nachádzali sa v doline asi 150 m od senníka. Znovu sa pokúsil o lov, ale spolu bežiacie jelene mu zakrátko ušli a ich prenasledovanie zanechal po 100 m. Pokračoval smerom do údolia a po 150 m prechádzal popri solníku, kde sa však práve v tom čase zver nenachádzala. Prechádzal vysokým lesom a blížiac sa k pásu bukovej mladiny zastal za hrubším stromom (bod č. 10). Utlačený sneh od nôh nasvedčoval, že tu stál nehybne dlhší čas a spoza stromu pozoroval korisť. Odtiaľ urobil pár veľkých skokov, prebehol bukovej mladiny širokú 8 až 10 m a asi 60 m neúspešne duril zajaca. Po prejdení asi 350 m úseku zrazu prudko zahol nahor a po 20 m prišiel k líščim a jazvečím brlohom (bod č. 11). Postupne obišiel všetky diery a preskúmal ich čuchom. Po chvíli opäť postupoval dole a po lesnej ceste zostupoval k otvoreným priestranstvám pod lesom. V týchto miestach v nadmorskej výške 550 m začínali už pribúdať aj stopy srnčej zveri, ktoré sme vo vyšších polohách nepozorovali. Vlk zišiel na okraj lesa a priblížil sa k asfaltovej ceste vedúcej do obce Iviny. Bol už takmer na nej, ale keďže by ju musel prekročiť v mieste bez lesného porastu, otočil sa a vrátil po vlastnej stope do lesa (bod č. 12). Po prejdení asi 200 m oblúka vystúpil na cestu v mieste, kde sa les rozprestiera po oboch stranách cesty (bod č. 13). Potom prešiel asi 300 m úsek cesty priamo západným smerom na lokalitu Bujačie. Tu viackrát vyšiel na sneh vyhrnutý pri ceste a sledoval situáciu vo svojom okolí, najmä pod cestou.

Náhle prudko odbočil doprava hore na cestu (bod č. 14). Prešiel priamo asi 20 m a začal hrabať v snehu. Pod 30 cm vrstvou snehu sa prehrabal k staršej chrbtici zo srnčej zveri (bod č. 15). Napriek snehovej pokrývke ju dokázal zacítiť až z cesty a presne určil miesto, kde ju má vyhrabať. Keď zistil že je už ako potrava nevhodná, vrátil sa po tej istej stope na cestu a vydal sa smerom dole na Hradné lúky (bod č. 16). Opustil teda les a vchádzal do komplexov lúk a polí, ktorými prechádzajú brehové porasty potoka Hradná a starších, dnes už nefunkčných korýt so sukcesným nárastom mäkkých drevín na neobhospodarovaných, podmáčaných lúkach. Sú to však prevažne presvetlené, nelesné plochy, ktoré vďaka vysokému zastúpeniu mäkkých drevín a polí, intenzívne využíva raticová zver na zimovanie. Tu sa k jelenej a srnčej zveri pridala aj diviacia, o čom svedčilo množstvo stôp a iných pobytových znakov. Asi 100 m pod cestou vlk prehľadával čerstvé rýpaniská diviakov, ktoré pod snehom prerývali vrstvy starej trávy.

Diviacia zver tam vtedy však už nebola, lebo stopy vlka nenaznačovali útok. Vlk ďalej prechádzal a prehľadával porasty medzí a korýt potokov. Prechádzal tiež veľkými otvorenými plochami polí a lúk. V jednej medzi sledoval diviaciu stopu (bod č. 17) a o 100 m ďalej natrafil na zajaca, ktorý mu však unikol. V bode 18 (450 m n. m.) sa otočil smerom k lesu, odkiaľ prišiel a začal sa vracieť späť do Poľany. Toto miesto už bolo od najbližších domov obce Dúbravy

vdialené len 600 m. Cez veľkú lúku prešiel k miestu s množstvom ležovísk srnčej zveri pod osamotene stojacou starou hruškou (bod č. 19). Cestou späť pokračoval v prehľadávaní zárastov mäkkých drevín, pričom neustále využíval vyšliapané chodníky zveri. Vlk neuložil nič ani v týchto, dobre zazverených a stopami popretkávaných lokalitách, kde sme aj sami zver vyrušili. Od tohto miesta vlk zrýchlił krok a začal sa vracieť naspäť hore hrebeňom tou istou trasou, akou schádzal dolu. Opäť prechádzal popri krmnom zariadení v lokalite Rúbanina (bod č. 20), ktoré navštívil aj pri zostupe. Zver tu už nenaháňal a od tohto miesta prechádzal poľovníckym chodníkom stúpajúcim ku krmnému zariadeniu na Suchých Trnavách (body č. 21, 22). Aj keď tam možno narazil na zver, nenaháňal ju, lebo ho zrejme zbadala príliš skoro a unikla.

Je tiež pravdepodobné, že v čase, keď tade prechádzal, bolo už vidno a od lovu na tejto otvorenej lokalite kvôli svojej bezpečnosti upustil. Potom sa dostal na cestu prechádzajúcu cez Suché Trnavy (bod č. 23) a od tohto miesta ďalej stúpaj popri svojej nočnej trase, ktorou schádzal. Neďaleko drevoskladu na Trnavách vyhrabal v lese staršiu stehennú kosť z jelenej zveri (bod č. 25). Prešiel popri krmnom zariadení a vyšiel na cestu vedúcu do lokality Kráľová Púť, kde sme ho pozorovali.

ZÁVEREČNÝ SUMÁR

Dĺžka nami sledovanej vlčej stopovej dráhy bola 8,8 km. Vlk na tejto trase celkovo sedemkrát prekontroloval krmné zariadenia (tri opakovane cestou dolu aj späť), jedenkrát samostatný solník, jedenkrát nemrznúci prameň, dvakrát zaútočil na jelene, trikrát sa pokúsil uloviť zajaca, preveril líščie (jazvečie) brlohy a dvakrát vyhrabal staršie zvyšky z uhynutej zveri, z ktorých však nemohol získať žiadnu potravu. Preverovanie miest s krmnými zariadeniami nerobil vlk preto, že by sa na to špecializoval, ale z toho dôvodu, že v okolí týchto miest je najväčšia koncentrácia zveri a teda aj jej pachov a iných pobytových znakov, ktoré lákajú predátorov. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že preveroval aj prirodzené miesta zimných koncentrácií, ako boli napr. nemrznúci prameň či porasty mäkkých drevín, so zvýšenou hustotou stôp zveri.

Pobytové znaky na celej dĺžke trasy nekrižovali stopy iných vlkov, čo nasvedčovalo tomu, že išlo o nočný lov vlka samotára. Možno, že práve kvôli tomu sa mu nepodarilo nič uloviť. Nasledujúci deň asi 10 km západným smerom od trasy nočného lovu pozorovali silného samotára pri obci Sebedín a nie je vylúčené, že išlo práve o jedinca, ktorého sme stopovali.

Ilustračná snímka Miroslav Zumrik

